

Poročilo koordinatorja za program Zdravje v vrtcu

Poslanstvo ali namen programa

S programom želimo razviti in okrepiti zmožnosti (capacity building) vrtcev za oblikovanje okolij, ki postavljajo dobro počutje in zdravje kot pomembno vrednoto in si prizadevajo ustvariti pogoje za dobro počutje in zdravje ter krepijo sposobnosti posameznika za ohranjanje in izboljševanje zdravja v celotnem življenju.

Želimo, da se vrtci oblikujejo v zdravo in varno okolje, ki pozitivno vpliva na počutje in zdravje celotne populacije.

V družbi želimo povečati zavedanje o pomembnosti vplivov posameznih dejavnikov v najzgodnejšem obdobju življenja na zdravje in počutje v kasnejšem življenju.

Program želi posredno vplivati tudi na večanje pomena dobrega počutja in zdravja v družbi kot celoti, posebej še v okoljih, kjer sprejemajo odločitve, ki vplivajo tudi na zdravje.

Z željo, da bi bili otroci zdravi, vzgojitelji usposobljeni, starši informirani, ustanovitelji vrtcev pa motivirani, v program vključujemo različne strokovnjake. Ustrezno znanje in dostop do potrebnih podatkov so zagotovo osnova za pravilno ravnanje – tako v kritičnih trenutkih, kot pri vzgoji za zdrave navade oz. zdrav način življenja.

Za doseganje željenih sprememb uporabljamo različne pristope in metode dela. Program vključuje ugotavljanje problemov, ukrepanje vseh partnerjev v projektu ter spremljanje in vrednotenje rezultatov.

Programski cilji

Pri oblikovanju programa skušamo slediti dvema temeljnima ciljema:

1. oblikovanje vrtčevskega okolja kot skupnosti, ki je zavezana skrbi za dobro počutje in zdravje ter utrjevanju pozitivnega odnosa do zdravja in
2. delovanje v smeri zmanjševanja nastanka bolezni in poškodb.

Ciljne skupine

Za vzpostavljanje dobrega sožitja, zdravih pogojev in zadovoljstva so pomembni vsi vključeni: otroci, vzgojitelji, starši in ustanovitelji vrtcev. Zato vsi predstavljajo ciljne skupine v programu. Nudimo različne aktivnosti in jih skušamo motivirati za aktiven pristop, da bomo skupaj lažje dosegli cilje programa.

Vodilno mesto partnerjev v projektu je namenjeno vrtcem, tako vodstvom kot celotnemu kolektivu, otrokom in staršem. Vendar pa je potrebna tudi aktivna vključitev ustanoviteljev vrtcev, lokalne skupnosti, strokovnjakov pedagoške, psihološke in zdravstvene ter drugih strok, nevladnih organizacij, različnih proizvajalcev in dobaviteljev opreme ter storitev.

Rdeča nit 2022/2023 : PRIHODNOST JE MOJA

V lanskem letu smo z vodilno temo oblikovali in krepili sebe in svojo skupnost. To je proces, ki traja vse življenje, spremembe pa so lahko težke. Zato smo te vsebine vključevali v delo tudi v letošnjem šolskem letu.

Zaradi pomembnosti in aktualnosti dobrega počutja in zdravja bi vam tokrat radi prikazali širši pogled in razumevanje le-tega in predstavili pobude v Evropski uniji (EU). Stremijo k enakim ciljem kot naš program Zdravje v vrtcu. EuroHealthNet združuje neprofitne vodilne ustanove na širšem področju zdravja v EU. Vključuje organizacije, zavode in organe, ki se ukvarjajo z javnim zdravjem, preprečevanjem bolezni, spodbujanjem zdravja in dobrega počutja ter zmanjševanjem neenakosti; tudi NIJZ. Vizija EuroHealthNet-a je družba, v kateri vsi državljani uživamo svojo temeljno pravico do najvišjega dosegljivega standarda zdravja, ne glede na raso, vero, spol, ekonomsko ali socialno stanje.

Kot družba smo se znašli na (enem ali številnih) razpotju. Staranje prebivalstva, finančna kriza, klimatske spremembe, pandemija COVID-19, naraščajoče neenakosti, vojna v Ukrajini in druge obremenjujejo skupnost in posameznika; imajo negativne vplive na počutje in zdravje prebivalcev. Netrajnostna gospodarska rast ima svojo ceno – socialne, zdravstvene in okoljske stroške. Prekomerna potrošnja in individualizem poglobljata neenakosti ter ogrožata zdravje in dobro počutje posameznika, naše skupnosti, družbe in nenazadnje celotnega planeta. Ključni in ranljivi obdobji v življenju sta zgodnja leta odraščanja in pozna zrela leta življenja. Način, kako pristopamo k zdravju in počutju v teh obdobjih, neposredno vpliva na dolgoročno odpornost naših zdravstvenih sistemov, gospodarske rasti in širše družbe.

Vsem (še posebej otrokom, mladim, njihovim družinam in starejšim) moramo zagotoviti enakost v zdravju tako, da jim zagotovimo pogoje in vire za dobro počutje in zdravje skozi vse življenje. Za bolj trajnostni izhod iz trenutne krize EuroHealthNet predlaga model Ekonomije blaginje. Model Ekonomije blaginje si prizadeva preseči tradicionalne ekonomske kazalnike, kot so BDP, in za oceno napredka družbe vključiti tudi ukrepe za dobro počutje. V modelu Ekonomije blaginje so potrebe vseh izpolnjene v okviru potreb in zmogljivosti našega planeta, zato koristi ljudem in planetu ter zagotavlja človekovo dostojanstvo in pravičnost. Ekonomija blaginje v ospredje postavlja zdravje in dobro počutje v vseh politikah ter zmanjševanje okoljskih, delovnih in ekonomskih stresnih dejavnikov. Prednost daje pravičnosti in spodbuja socialne pravice in okoljsko trajnost. Ta pristop krepi odpornost in prispeva k boljšemu zdravju in preprečevanju bolezni posameznika in skupnosti. EU navedeno udejanja skozi: - evropski zeleni dogovor, 2/2 - evropsko strategijo za oskrbo, - evropsko jamstvo za otroke, - evropski steber socialnih pravic.

Cilj evropskega jamstva za otroke, ki ga je Svet EU sprejel junija 2021, je preprečevanje socialne izključenosti in boj proti njej z zagotavljanjem dostopa do ključnih storitev vsem otrokom:

- predšolska vzgoja in varstvo,
- izobraževanje (vključno z izvenšolskimi dejavnostmi),
- skrb za zdravje,
- prehrana,
- nastanitve.

Evropska priporočila bodo posamezne vlade vključile v nacionalne politike in programe, zakonodajo in pravilnike. Upamo, da modro. Na lokalni ravni (vzgoja in izobraževanje ter zdravstvo) sporočila podpiramo in jih večino že izvajamo, nekatera bomo še nadgradili:

- Predšolska vzgoja in varstvo: v SLO odlično urejena in na visokem nivoju, večina otrok vključenih, vključuje tudi vsebine skrbi in vzgoje za zdravje.

- Neenakosti: v naših vzgojno izobraževalnih zavodih (VIZ) imajo otroci enake možnosti, šibkejšim (ranljivejšim) se zagotavlja dodatna pomoč in podpora.

- V VIZ je organizirana kakovostna prehrana, ki upošteva priporočila zdravega prehranjevanja.

- Planet in naše okolje: spoštljiv odnos do okolja in ekološko vedenje sta naš vsakdan in bomo še bolj pozorni.

- Vsebine programa Zdravje v vrtcu vključujejo tudi: o zdravje na delovnem mestu in krepitev zdravja odraslih, o medgeneracijsko sodelovanje, vključevanje in spoštovanje starejših, o vrtec izvaja različne aktivnosti in se v lokalni skupnosti povezuje z drugimi.

Usmeritve in vsebine programa Zdravje v vrtcu so skladne z EuroHealthNet priporočili. Dodatna potrditev, da v vrtcu delamo dobro in v času aktualno. Zato bomo v programu Zdravje v vrtcu tudi v naslednjem letu osvajali zdrave navade, spoznavali sebe in druge v različnih okoliščinah, raziskovali našo okolico in sebe v njej, preverjali naše počutje in odnos do predmetov, ljudi, narave, kulture. Ponovno se bomo vprašali, kaj so prave vrednote, drug drugemu pomagali in soustvarjali našo prihodnost. Bodimo pogumni in proaktivni ter pripravimo dobre podlage za prihodnost, ki si jo želimo, ki bo v zadovoljstvo posameznika in skupnosti; otrok, odraslih in starejših.

Zapisala koordinatorica:

Milena Školiber, dipl. vzg. (VS)